

Lääkehoito kotihoidossa

Krista Puustinen

Koto 2021

Opiskelija toteuttaa lääkehoitoa kotona

*tunnistaa asiakkaan lääkehoitoon sekä iän tuomiin
aineenvaihduntamuutoksiin ja monilääkitykseen
vaikuttavia riskejä ja tiedottaa niistä työryhmässä*

lääkkäiden lääkehoito

- › Merkittävien lääkkeiden käyttäjäryhmä → reseptilääkkeet
- › Yli 75-vuotiaista vain 1% ei käytä mitään lääkkeitä
- › Monisairastavuus ja hoitokäytäntöjen muuttuminen
- › Useiden lääkkeiden yhdistelmähoidot
- › Sairauksien ehkäisyn lääkitys lisääntynyt
- › Monilääkitys – yli 5-6 lääkettä – yleisempää naisilla
- › Haitta- ja yhteisvaikutusten määrä suurempi
- › Kokonaisarviointi iäkkäiden lääkehoidon arvioinnissa kulmakivenä

Ikääntymismuutosten ja iäkkäiden lääkehoidon riskien huomioiminen

- › Ikääntyneen lääkehoidon toteutuksessa tulee ottaa huomioon
 - Elimistön toiminnan hidastuminen
 - Elimistön kuivuminen ja rasvoittuminen
 - Lääkeaineiden vaikutusten tehostuminen ja hidastuminen
 - Lääkeaineen vaikutusajan pidentyminen
 - Haittavaikutusten ja niiden riskien lisääntyminen
 - Lääkeaineiden puoliintumisajan pidentyminen
 - Ikääntyneen sairastamat sairaudet ja niiden vaikutus lääkehoidon toteutukseen

- › Kotihoidon kannalta iäkkäiden lääkehoitoon liittyvistä riskeistä keskeisempiä ovat:
 - Monilääkitys eli monien lääkkeiden käyttäminen
 - Runsas psyykelääkkeiden käyttäminen
 - Reseptilääkkeiden, käsikauppalääkkeiden ja luontaistuotteiden yhteisvaikutukset
 - Alkoholin käyttö lääkityksen rinnalla

Ikääntymisen aiheuttamat muutokset ja lääkitys

- › Nesteen määrä elimistössä vähenee ja rasvakudoksen määrä kasvaa
 - Rasvaliukoisten lääkkeiden jakautumistilavuus suurenee
 - › Poistuminen hitaampaa
 - Vesiliukoisten lääkkeiden jakautumistilavuus pienenee
 - › Pitoisuudet kasvavat suuriksi
- › Lääkkeen poistuminen elimistöstä riippuu sekä jakautumistilan suuruudesta että puhdistumasta
 - Puhdistumaan vaikuttaa maksan ja munuaisten toiminta
 - Maksa pienenee ja verenkierto siellä vähenee sekä osa lääkkeitä hajottavista entsyymeistä toimii heikommin
 - › Rasvaliukoiset lääkkeet muuttuvat maksassa vesiliukoisiksi ennen kuin ne voivat poistua munuaisten kautta

Elimistön säätelymekanismien herkkyys lääkkeille muuttuu

- › Keskushermoston säätelymekanismi
 - Rauhoittavien lääkkeiden ja vahvojen kipulääkkeiden herkkyys lisääntyy → väsymys ja sekavuus oireina
- › Verenpaineen säätelymekanismi
 - Jäykistyy → verenpainelääkkeet laskevat liiaksi verenpainetta → huimausta ja kaatumisia
- › Mahalaukun limakalvon säätelymekanismit
 - Heikkenee ja limakalvo ärsytys lisääntyy ja verenvuodot lisääntyvät
 - › Tulehduskipulääkkeet
- › Munuaisten toiminta heikkenee
 - Herkkyys lääkeaineille kasvaa
 - Tulehduskipulääkkeet vaikuttaa verenkierron säätelyyn ja saattaa aiheuttaa nesteen kertymistä
- › Pitkäaikainen liikkumattomuus
 - Lisää herkkyyttä lääkkeiden sivuvaikutuksille

Ongelmia iäkkäiden lääkehoidon toteutuksessa

- › Lääkkeiden nieleminen
 - Kuiva suu tai nielemisongelmat
- › Pienikokoisten lääkkeiden käsitteleminen
 - Huono näkö
 - vapina
- › Kapselien nieleminen on vaikeampaa kuin tablettien
- › Riittävä nesteen nauttiminen
 - Vähintään 100 ml
- › Nestemäisten lääkkeiden annostelu

Iäkkäillä vältettäviä lääkkeitä

- › Markkinoilla olevia kaikkia lääkkeitä ei ole testattu iäkkäillä
- › On kuitenkin laadittu listoja, joita iäkkäiden tulisi välttää
 - Antikolinergiset antipsykootit
 - Trisykliset masennuslääkkeet
 - Pitkävaikutteiset bentsodiatsepaamit
- › Uni ja nukahtamislääkkeet → resistenssi kasvaa nopeasti
 - Kaatumistapaturmat lisääntyy

Kotihoidossa lähihoitaja huomioi ikääntymisen mukana tuomat muutokset

- › Tarjoamalla asiakkaalle juomista ennen lääkkeiden ottoa, jotta asiakas saa suun ja ruokatorven kostutettua
- › Antamalla lääkkeet asiakkaan istuessa, jotta lääke menee nopeammin mahalaukkuun eikä jää ärsyttämään ruokatorvea
- › Seuraamalla asiakkaan lääkkeiden vaikutusta tarkasti
- › Tarkistamalla, ettei montaa lääkeainetta saavan asiakkaan annostus ole liian iso ja ilmoittamalla haitta ja yhteisvaikutuksista eteenpäin sairaanhoitajalle
- › Ottamalla asiakkaasta riittävän usein lääkehoitoa selvittäviä laskimoverinäytteitä (fS-Krea) = paasto Seerumin Kreatiiniini = munuaisten toimintaa kuvaava arvo

Lääkityksen kokonaisarviointi

Runsas
lääkitys

Epäselvä
lääkitys

Potilaan tilan tai
hoitopaikan
muutos

Uusi lääke
entisten lisäksi

Sairaanhoitaja kokoaa lääkitystiedot

Kirjaaminen sovitun käytännön mukaan

Lääkärin arvio

Kirjaaminen hoitosuunnitelmaan

Suunnitelman tarkistus sovituin
määräajoin ja tilanteen muuttuessa